

MEDLEMSBLAD

Nr. 142

September 2014

På Glomdalsmuseet i Elverum er det et eget finniskogtun. Sentralt på tunet står røykstua fra Østerby som ble flyttet dit i 1926. Les mer om røykstua side 9. Foto: Tove Embre.

Vi minner om Tundagen på Austmarka bygdetun lørdag 20. september.
Les mer om den side 4.

Innhold

Nytt fra laget	2
De sørlige finnskoger	6
Austmarka Marken	7
Røykstua frå Østerby	9
Konfirmanter 1964	17
Slåttonn i Abborhøgda og Orala	20
Nytt museumsbygg	21
Nabben	23
Fra Skjæret til Amerika	30
Godt sagt	34
Austmarka-nytt	35

Nytt fra laget

Nye medlemmer

Kristin Lysen, Austmarka. Astri Dahl, Austmarka. Øystein Hanevik, Austmarka. Helmer Sørlie, Kongsvinger. Bjørn Nordby, Granli. Lars Erik Westby, Rasta, Lørenskog. Kristin Sagstuen, Gran. Aina Pedersen, Galterud.

Gaver til laget

Til trekningen på markenslotteriet 9/8 samlet Torill Vestgård inn følgende gevinstar: Spare A/S, Kongsvinger: Bensinkanne. Sulland, Kongsv.: 2 sett thermokopp + isskrape m/hanske, samt 2 stk. yatzyspill. Kongsvinger Elektriske A/S: Vannkoker. Austbo: Middag for 2 personer, samt fotpleietime. Kitch'n. Kongsv.: Muffinsformer + kakestrøssel. Sunkost, Kongsv.: Pakke med te. Friskus Sport, Kongsv.: 2 par sokker og vannflaske. Mekonomen, Kongsv.: Bøtte med

vaskemidler, samt sykkelstativ til bil. Møller Bil, Kongsv.: Bag. Toyota Sulland, Kongsv.: Hurtiglader til bilbatteri. Mercedes Kongsv.: Strandmatte. Sparebanken Hedmark: Tursekk, samt bag. Graslia Gartneri: Gavekort på blomster. Volvo/Bilia, Kongsv.: 2 x 2 sett refleksvester. Synsam, Kongsv.: Brillerensemidler. Felleskjøpet, Kongsv.: Ulrich utefigur m/lys. Terje Hellerud, Austmarka: 1 sekk poteter. Hansen og Dysvik, Kongsv.: Grytkluter, grytevott + brikke. Europris, Skotterud: Lite skap med toalettartikler, samt 3 stk. store kubbelys. Kiwi, Skotterud: Fruktkurv.

Til gevinst på inngangsbilletten Austmarka Marken hadde Historielaget gitt grønnsakskurv og Joker Austmarka fruktkurv.

Fra Finn Sollien: Innbundet masteroppgave skrevet av Trine Sennerud Melby (se omtale side 6) Fra Minnie Junker-Andersen: Innrammede bilder av slektninger til Appolonia og Petter Bedafors.

Disse bildene, gitt av Minnie Junker Andersen, har i sin tid hengt på veggen i Smedbygningen ved Sikåa. Foto Kåre Lunderby.

Fra Yngve Fjellseth: Stereoanlegg til Arstun. Fra Dagfinn Kjærnsli: Tømmer på rot til saga på Tunet. Fra Tor Einar Bekken: 6 stk. «krakar» (staurer med treknagger til høyhesjer). Fra Terje Lindkjølen og Statskog: Sliptømmer til tak på badstua. Fra Elin og John Larsen, Wenche og Jarl Skaar: Stort utebord med sittekrakker til Orala. Fra Karin Jakobsen: Sykkel etter mannen Oddvar, skal selges på tundagen 20/9.

Fra Eli og Terje Løken (har hytte ved Viker): Utskåret smørtine, laget av Odd Aronstorp 1936.

Den skal stå i Orala.

Hjertelig takk for alle gavene.

Smørtina er tilbake i Orala
Foto: Elin Larsen.

Tundag lørdag 20. september

Historielaget ønsker velkommen til åpen dag på bygdetunet fra klokka 12 til 15. Hit kan alle komme med det de måtte ha å selge, vise fram eller underholde med. Det er gratis plass, og vi vil helst at du holder bord og tar med usolgte ting tilbake.

Tundagen bør være en fin anledning til å selge nyhøstede produkter som poteter, grønnsaker, frukt og bær. Ellers er det fritt fram for lopper, brukte og nye ting. Historielaget har til salgs: Bjørkeved i sekker, gjødsel fra Orala, kølsekker, prim og hvitost. Vi vil holde en liten auksjon fra vårt «overskuddslager», og vi selger kølboller som kunden steiker sjøl, samt kaffe og ferske smultringer.

Orala og venneforeningen

Oralas Venner teller nå et 70-talls medlemmer. 27. juli ble disse invitert til møte i Orala for en sosial kaffeprat og for å utveksle synspunkter om vegen videre for Orala og om hva den enkelte kunne bidra med.

Det møtte 15-20 personer – folk som vi jevnlig har kontakt med i Orala og som vet hvilke oppgaver vi står overfor. Vi skjønner at det ikke er lett å samle hele venneforeningen samtidig, så kontakten med medlemmene vil skje via e-post og sms. Vi skal forsøke å informere om hva som har skjedd og hva som skal skje.

De som har spørsmål om Orala eller noe å bidra med, kan kontakte styret i venneforeningen: John Larsen tlf. 909 49008, Åge Sørmoen tlf. 917 02455 eller Jan Myhrvold tlf. 977 07604.

Hva har skjedd i Orala i år?

Det er hogd en del ved rundt jordet og vindfall er tatt vare på. Vi har samlet kvist til ei svedje som skal brennes neste år.

Gjerder er satt opp og reparert, og vi har hatt dyr på beite. Slåtten er for lengst ferdig.

Vegg og golv inni badstua er reparert.

Gjødselkjeller er ryddet.

Hyller er snekret i traktorgarasjen, og verktøy er flyttet dit.

Hittil i år er det notert over 500 dugnadstimer i Orala.

Andre høstaktiviteter

Søndag 28. september: Vandring til plasser i Linna-grenda i Karterudseter krets. Vi kjører i egne biler fra Bygdetunet kl. 15.00.

Temakvelder i Arstun (tirsdager) kl. 19.00:

30. september viser vi filmen «Gubben i stugan».

14. og 28. oktober, samt 11. og 25. november blir det temakvelder der innholdet ennå ikke er bestemt. Les mer om det i Glåmdalen, på vår hjemmeside eller facebook.

9. desember kl. 17.00 blir det film for barna, og etter filmen fortsetter vi med åpen dag, der medlemskontingenten for neste år kan betales, og du kan kanskje finne julegave blant det vi har å selge.

De sørlige finnskoger

Austmarka og Varaldskogen blir som regel regnet som den sørligste del av Finnskogen. Men det har vært omfattende skogfinsk bosetting lenger sørover i grensetraktene. Trine Sennerud Melby har skrevet en masteroppgave om disse bosettingene i Aurskog, Setskog og Eidskog. Hun har tatt for seg tidsrommet fra 1650 til 1725. Grunnlaget for hennes oppgave har vært Finn Solliens database, der det er samlet rundt 160.000 slektsnavn.

I masteroppgaven inngår også den skogfinske Sigfridslekta som Finn Sollien, Rune Edvardsen og Bjørn Henry Holtet skrev et hefte om.

Her i bladet vil vi tid om annen framover ta for oss skogfinske bosettinger og slekter i nabokommunen Eidskog.

Under en konsert på Varaldskog skole i sommer deltok Trine Sennerud Melby der hun spilte nøkkelharpe. Der fikk hun overrakt slektsheftet om den skogfinske Sigfridætta ved Sør-Mangen i Aurskog av Finn Sollien.
Foto: Tove Embre.

Full klaff for Austmarka Marken

Av Åge Sørmoen

Den beste Austmarka Marken noen sinne! Denne omskrivingen av OL-president Samaranch' vurdering av Lillehammer-OL kan være på sin plass når markens arrangementet 9. august skal oppsummeres.

Hele lørdagen var det aktiviteter og yrende liv på Austmarka Bygdetun. Bilder: Vidar Pedersen.

Årets marken ble veldig bra fordi:

- - været viste seg fra sin beste side, helt fra morgen til til alt var ferdig ryddet ut på kvelden
- - det var flere utstillere og salgsboder enn noen gang tidligere, og god kvalitet på det som ble bygd fram. I alt var det 34 bodplasser
- - vi hadde mange populære tilbud til barna: Snekring av fuglekasser, ansiktsmaling, barnas marked, hesteskokasting, «hoppeslott», husdyr - og ikke å forglemme servering av pølser, is og brus
- - det var aktiviteter og attraksjoner å følge med på hele dagen; sagbruket gikk så det suste, den doble takstikk-høvelen var satt i stand og fungerte fint, stubbebryteren ble demonstrert og badstua som er under oppbygging ble vist fram. Det var også interessant foredrag og demonstrasjon av garnfarging ved Martha Seterbakken. I paviljongen ble det vist korte filmbiter, og små og store vandret stadig ut og inn. En dyktig trio av musikanter, bestående av Morten og Steinar Skoglund sammen med Tommy Tomteberget var stadig frampå og skapte munter stemning. Ellers var det tilbud om å bli portrett-tegnet, men austmarkingen er nok for beskjeden til å sitte modell i alles påsyn
- - det som ble servert av mat og drikke gikk ned på høykant. Ingen behøvde å gå heim sulten, og det ble heller ikke stort igjen av det vi hadde
- - den sosiale delen ved å treffes på Austmarka Marken ble godt ivaretatt. Det var sitteplasser til alle som trengte det, og praten gikk livlig over kaffekopper og grøttallerkener i finværet
- - de besøkende var positive og hyggelige. De mange utflyttede austmarkingene syntes det var artig å komme på gamle trakter og treffen tidligere kjente
- - våre medhjelgere gjorde en strålende innsats og skal ha både ære og takk for at arrangementet gikk så knirkefritt
- - det ble et pent overskudd på bortimot 60.000 kroner, og Historielaget takker alle som på sitt vis bidro til det veldig bra arrangementet

Røykstua fra Østerby

I 1926 ble den gamle røykstua i Østerby flyttet til Glomdalsmuseet på Elverum. Den gang ble det ikke innhentet noe særlig med opplysninger om røykstua når det gjaldt oppbygging, bruksmåte og navn på bygningsdeler.

Austmarkingen Gunnar Bekken gikk siste året på lærerskolen i Elverum 1955-56. Han ble spurt av Håvard Skirbekk ved Glomdalsmuseet om han kunne skaffe opplysninger om røykstua og skrive dem ned – helst på nynorsk. Gunnar tok utfordringen. Han leste det han kom over av litteratur om røykstuer, snakket med eldre folk, og han syklet til Østerby, der han tilbrakte en hel dag hos Anna og Karl og fikk førstehånds opplysninger om røykstua.

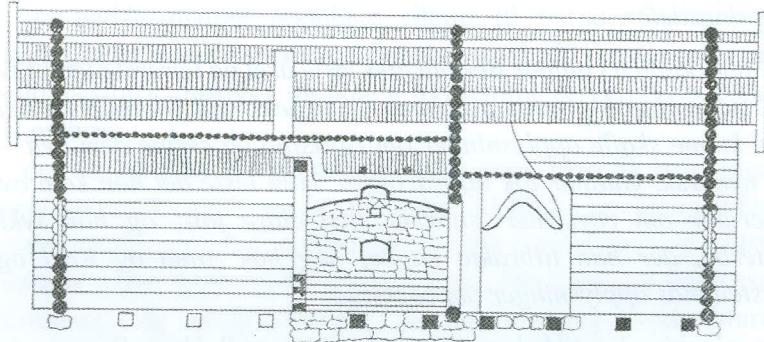
Her gjengir vi artikkelen skrevet av Gunnar Bekken. Den sto å lese i Årbok for Glåmdalen 1955.

Ein gong på føresommaren i 1859 tok det til å brenne i den gamle røykstua på Østerby, Varaldskogen i Vinger. Stua brann ned til grunnen, og Johan Erikson Østerby vanta dermed tak over hovudet for seg og familien sin. Fleire av borna var små, så nytt hus måtte koma i staden for det gamle fortast råd var. Og innan hauststormane for alvor sette inn over Finnskogane, sto ei spilder ny røykstue ferdig til innflytting på Østerby. Johan hadde sjølv vori byggmeistaren.

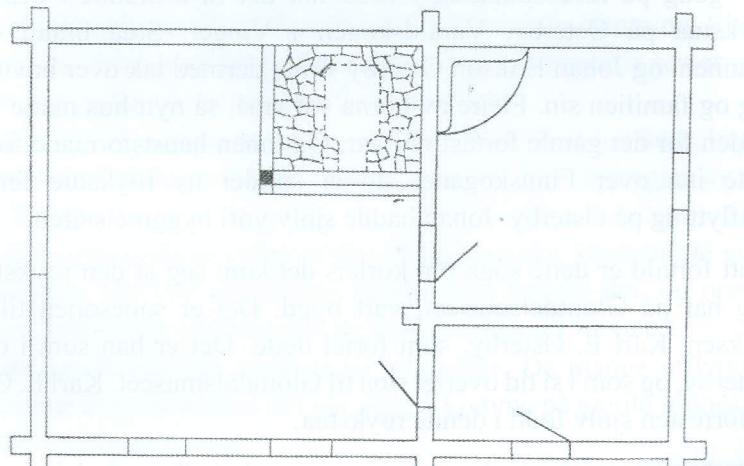
Stutt fortald er dette soga om korleis det kom seg at den røykstua vi i dag har på Glomdalsmuseet, vart bygd. Det er sonesonen til Johan Eriksen, Karl E. Østerby, som fortel dette. Det er han som i dag eig Østerby, og som i si tid overlet stua til Glomdalsmuseet. Karl E. Østerby er forresten sjølv fødd i denne røykstua.

Østerbystua er av ein type som var svært vanleg på dei norske og svenske finnetorpa frå slutten av 1700-tallet. (Jfr. A. Hämäläinen: «En bok om Värmlandsfinnarna».) Stua har 3-delt grunnplan, som dei fleste finske røykstuene frå seinere tid har. Eigentleg kan ein seia at stua berre har to rom: førstua og sjølve røykromstua. Denne inndelinga er iallfall

den opphavlege, det var først på 1700-talet at dei tok til å dela førstua i to. Det er det romet som vart att av førstua da ho vart delt, som vi i dag kallar førstue. Av praktiske grunnar vil eg her nytta namnet på denne måten. Vel to meter inn på eine langveggen er døra inn til førstua. Denne døra er todelt, og i øvre kanten av den øverste halvdelen er det skore ut

TVERRSNITT

GRUNNPLAN

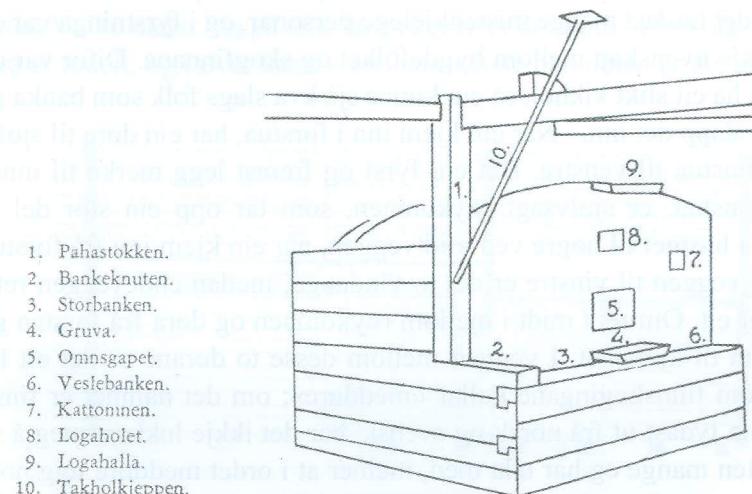
ein kikholt som har form som ein halvmåne. Inne på dei store skogane

kunne det ferdast mange mistenkjelege personar, og i fyrstninga var det óg mykje uvenskap mellom bygdefolket og skogfinnane. Difor var det greitt å ha eit slikt kikholt, så ein kunne sjå kva slags folk som banka på, før ein slapp dei inn. Når ein kjem inn i førstua, har ein døra til sjølve røykommstu til venstre. Det ein fyrst og fremst legg merke til inne i røykommstu, er sjølv sagt røykomen, som tar opp ein stor del av romet, i hjørnet til høgre ved midtveggen, når ein kjem inn frå førstua. På langveggen til vinstre er det to vindauge, medan endeveggen rett i mot har eit. Omrent midt i mellom røykomen og døra frå førstua går døra inn til kjøkenet. I veggen mellom desse to dørane er det eit lite skåp som finnskogingane kallar «meddøre»; om det namnet er finsk, eller kan tydast ut frå norsk og svensk, har det ikkje lukkast meg å slå fast. Men mange eg har tala med, meiner at i ordet meddøre ligg noko slikt som «mellom dørane». Dette vesle skåpet vart nytta til å ha ymse slag småreidskapar i, som hoggjarn, knivar o. l.

Den vanlege møbleringa av sjølve røykommstu slik som Karl E. Østerby kan hugsa det, var som følgjer. Under dei to vindauge på langveggen sto det to sofaenger etter einannan, dei vart óg ofte kalla slabenger eller slagbenker. På den vesle plassen som vart til overs ved denne veggen, brukte dei ha ein liten benk til å sitta på, eller til å ha nokre blomar ståande på. Under glaset på endeveggen brukte det vera ein benk som tre eller fire personar kunne få plass på. Framføre benken sto det eit bord, og nokre stolar kring det. Denne plasseringa av bordet var vanleg over heile Finnskogen. Kona til Karl Østerby, Anna, fortel at gjæveste sitteplassen var på benken under glaset; dei unge brukte å kappast om å koma først inn og få sitta der, når dei skulle eta.

Når det var kaldt, var det ein spesiell plass i stua som dei sette pris på. Det var kråa inn til utveggen ved røykomen. Den vart på finsk kalla «karsna». Var det nokon som var sjuk, og måtte ha det godt og varmt, vart det gjerne ordna i stand ei seng å dei der. Når mannfolka hadde vori ute i skogen heile dagen i snø og kulde, var det likaste dei visste å

få krypa opp på røykomnen og strekkja seg der. Opp til seks mann er det rom til oppå ein finsk røykomm.

Men attende til møbleringa. Mellom døra inn til kjøkenet og røykomnen var det vanleg at dei hadde ståande ein stabbe, som mannofolka i dei lange vinterkveldane drog seg nytte av til ymse slag trearbeid. Her i denne kråa brukte dei óg forutan stabben, å ha ståande oppreist mot omnens reiskapar som hørde han til, i alle høve var det gloraka og to brødspader. Den eine brukte dei når dei la brødemna inn i omnens, og den andre, som var lang og smal og vart kalla «pjeka», brukte dei til å ta dei ferdigsteikte brøda ut av omnens med. Når dei steikte brød, varma dei først opp omnens kraftig, raka så ut glørne og la brødemna inn. På den måten kunne dei steike mest heile brøddeigen i ein gong. Spaden dei brukte når dei la emna inn i omnens, var mykje breiare og større enn «pjeka». I tillegg til det inventaret eg har nemnt her, brukte dei ha nokre skåp rundt om på veggane til å ha ymse slag i. Røykommens, som denne stuetypen har namn etter, kunne vera verd eit kapitel for seg, men eg skal her berre nemne nokre uttrykk som ein ennå kan høre i samband med røykommens på Finnskogane. Den nedste delen av røykommens er innebygd av ei trekiste, og framsida av denne trekista blir i dag kalla

«banken» (av finsk: «pankoseinä»). Oppå banken og midt under omnsopningen er det ei steinhelle, eller ei stor steinskål, som blir kalla gruva. Her koka dei for det meste kaffien sin på glør som vart kara ut or omnens. Sjølve banken blir delt i to av gruva, den delen som er til høgre, blir kalla veslebanken, og på vinstre sida har vi storbanken. Hjørnestolpen vart kalla «pahastokken» (ofte uttala «parrastokken» eller «patastokken»), og den vesle hylla mellom pahastokken og storbanken heitte «bankeknuten». På pahastokken er det nokre hakk som takholkjeppen skal stå i. Frå pahastokken går det ein stokk i vel mannshøgd til tverrveggene og ein til langveggen av stua. Røykommens har ikkje nokon skorstein, men røyken går ut gjennom eit hol ovanfor omnsopningen. Dette holet kalla dei «logaholet» av di også elden kom fram der, når dei fyra skikkeleg. Øverste kanten av omnens over logaholet stikk difor litt ut og heiter «logahalla». Den skulle hindra logen i å slå over omnens kant og sette eld på ting som låg oppå omnens. Det vesle holet oppe på omnens til høgre for logaholet vart

Klara Österby var sengeliggende i karsna i tre år mens hun var ung. Kanskje det var et utmattelsessyndrom hun led av. Etter det ble hun frisk og giftet seg til Rønning, et nabotorp på svensk side.

kalla «kattomnen». Der tørka dei votter og hoser o. l., og katten har sikkert likt seg der, etter namnet å døme.

Røyken frå omnen gjekk altså først ut i romet, og så ut i fri luft gjennom «takholet» og «takholkista», som trepipa vart kalla. For at det skulle bli skikkelig trekk, måtte døra til førstua helst stå litt på gløtt. Likevel låg røyklaget støtt som en grå fell oppe under takbjelkane. Taket og øvste del av veggene er difor svarte av sot. Det blir fortalt at når dei vaska veggene, vaska dei berre så høgt dei rakk når dei sto på golvet. Det som var over, ville berre bli sotsvart att på ei lita stund. På veggene kan ein sjå tydeleg skilje mellom det som vart vaska og det som ikkje vart vaska.

Taket i røykstua har sitt eige sermerke. Det skrår til to sider, men har eit midtparti som går horisontalt. Det blir haldi oppe av to åsar som går langsetter stua, og blir kalla «master». Taket i kjøkenet er flatt og laga av grovhogne skier, mens førstua ikkje har tak i det heile. Det var difor vanleg at det sto ein stige i førstua, så dei lettvinnt kunne koma opp på taket over kjøkenet.

I Østerbystua er kjøkenpeisen plasert som vanleg i norske hus, der peisane i kjøken og stue har sams murpipe. Men finnane var ikkje avhengige av det, og kunne ratt som i Ampiansbråten plasere peisen i det motsette hjørnet. Kjøkenet har berre eit vindauge, det er på endeveggen rett i mot døra frå røykstua. Ved den andre utveggen står eit benkeskåp med ei tallerkrekke over, ved glaset står eit bord, og elles heng det ymse slag kjøkenreiskapar rundt om på veggene. Nokre trekjerald står borte på benken. I kråa på andre sida av glaset, ved veggen mot førstua, var det óg vanleg at dei hadde ein benk eller eit skåp ståande.

Dette er i store drag Østerbystua slik Karl E. Østerby hugsar ho, og slik ter ho seg for det meste den dag i dag på Glomdalsmuseet. Etter gamle mål er heile stua 17 alner lang og 11 alner brei. Etter våre mål skulle det svara omtrent til 11 meter lang og 7 meter brei. Det er ikkje torvtak på stua. I staden for torv ligg det eit lag med halvkløvninger over nevra. Elles er det vanleg åstak. Denne taktypen har vori den vanlegaste på Finnskogane. Berre ein sjeldan gong har dei brukta torvtak.

Den einfelde røykstua med berre eit rom og ikkje noka førstue, blir rekna for å vera sjølve grunntypen av dei finske røykstuene (Hämäläinen). Da førstua kom til, var ho berre på eit rom, og føremålet var at ho skulle gi livd for ver og vind. Seinare vart dette romet delt i to, og vi fekk den typen av røykstuer som Østerbystua representerer. Som før nemnt, så reknar ein med at denne bygningstypen var ferdig utvikla på slutten av 1700-talet. Det vanlege namnet på typen er i Sverige og Finnland «Morastugan», da ein reknar desse røykstuene for å vera typisk for finnebygdene i Mora sockn i øvre Dalarne. Elles kan ein finna slike bustadhus over mest heile Sverige. Av morastuene er det to slag. Det eine slaget har ikkje noka dør frå røykstua til kjøkenet, døra dit går i staden frå førstua. I dette høvet er det ikkje rett å kalla romet for kjøken, etter bruken er det betre å nyta ordet kammers. I Sverige heiter det óg vanlegvis «kammare». Røykstua på Norsk Folkemuseum, som er frå Ampiansbråten, Varaldskogen i Vinger, har dør til kjøkenet både frå førstua og røykstua, og representerar på ein måte både typene på ein gong.

Det er viktig at ein legg vekt på denne typeskilnaden når ein studerer røykstuene på Finnskogane. Stua med dør frå førstua til kjøkenet er eit produkt av indre finsk utvikling, medan den typen som Østerbystua hører til, blir rekna for å ha komi fram under skandinavisk påverknad. Denne påverknaden har ikkje berre gjort seg gjeldande på dei norske og svenske finnskogane; ein kan óg finna hus av denne moratypen i sjølve Finnland, og også der reknar ein det for å vera eit skandinavisk innslag i bustadkulturen. Det er mogeleg at det er det sterke familie- og ættesamhaldet som har verka inn. I staden for å ta døra til kammerset direkte frå førstua, tok dei ho frå røykstua, og kammerset vart nå til kjøken. På denne måten vart røykstua sjølve sentret i huset, og huslyden levde som ein einskap. Den andre hustypen meiner ein er eit resultat av fattige tilhøve og heimekløyvinga.

Johan Erikson, som i 1859 bygde røykstua i Østerby, var fødd i 1817, og han døydde i 1895. Kona hans heitte Marthe, og gjentenamnet hennar var Johansen; ho var fødd same året som Johan, og ho døydde same året som han. Eldste sonen deira heitte Erik Johanson, han var fødd 1843 og døydde 1905. Han var nesten 16 år da den gamle Østerbystua brann ned, og den nye vart bygd. Han var gift med Kaisa Andersson frå Södra Vittjärn, Lekvatnet, Sverige. Kaisa var fødd 1853 og døydde 1926. Erik og Kaisa hadde 9 born, som alle er fødde og oppvaksne i røykstua som nå står på Glomdalsmuseet. 2 av dei døydde som små, 3 reiste til Amerika, og 3 var gifte i dei svenske grannbygdene Lekvatnet og Bogen. Den yngste av søskensflokkene, Karl, er det som i dag har Østerby. Han vart fødd i røykstua den 17. januar 1897. Kona hans heiter Anna og er frå Svartbäcken, Lekvatnet. Einaste barnet deira, sonen Arne, døydde for nokre år sidan, og Anna og Karl bur nå åleine i Østerby. Dei har svært god greie på tradisjonar og gammal kultur her inne på Finnskogane, og både er flinke til å fortelja. Ein skulle tru dei måtte vera riktige ønskekjelder for folkeminne-samlarar. Det meste av det eg har skrivi her, har eg frå Anna og Karl.

Røykstua i Østerby slik den sto før den ble flyttet. Det nye huset står rett nedenfor. Foto: Glomdalsmuseet.

Historielaget har for salg

Kartpakke med tur-hefte, nytt kart over Varaldskogen og seks andre kart over Austmarka, kr. 200,-

Møter med Finnskogen – 200 turmål på norsk og svensk side, kr. 150,-
Krigsminner fra Austmarka, kr 150,-

Noen som ønsker et orgel?

Bedehusorgel/husorgel med pedaler og belg. Type/navn: GLORIA. Produsert i Drammen av firma L. Eriksen, grunnlagt 1869.

Gis bort mot henting.

Henv. Bjørn A. Nordby, Gjermshuskleiva 24, 2210 Granli.
Tlf. 62 82 57 55/mob. 906 05989.

Konfirmanter i Austmarka kirke 1964

Søndag 16. august 1964 sto 26 ungdommer til konfirmasjon på Austmarka.

Fremste rekke fra venstre: Eli Solvor Hauger Lindkjølen, Ingeborg Marie (Gylterud) Borgedal, Berit (Fjeld) Holmestrand, Sissel Solvin, Anne Lise (Gylterud) Bergersen, Jorund (Høegh) Amundsen.

Midtre rekke: Torill Elisabeth Olsen Luijbregts, Kari Marie (Sjøvika) Morastsæter, Jorid Gunvor (Solvin) Olset, Tormod Solvin, Tor Ivan Dragonmoen, Sogneprest Olav Bjartli, Jan-Ole Svartberg, Inger-Lise (Høegh) Breisjøberg, Elisabeth (Hagen) Børrud.

Bakre rekke: Ola Husmo, Jostein Hauger, Odd Ingvar (Bråthen) Dalbakk, Arne Roar Fagernes, Kjell Johnny Schulstad, Per Ottar Haakerud, Øivind Lindberget, Jan Martin Melbye, Henning Holmqvist, Kåre Aksel Vikertorpet, Egil Kristiansen, Inger Johanne (Gylterud) Hansen Dahler.

Slåttonn i Abborhøgda og Orala

Lørday 26. juli hadde vi dugnad med å slå innmarka i Abborhøgda. Det møtte 12 personer, og graset ble slått for å bli liggende til lørdagen etter. Da var vi 15, derav fire aktive barn, som deltok i raking og å frakte graset vekk på presenninger. Dugnadsfolket ble servert grillmat og drikke. Godt over 100 dugnadstimer ble bokført, og laget får godtgjørelse fra Fylkesmannens kontor.

8-10 av Oralas venner var samlet søndag 20. juli for å gjøre slåttonn på «gamlemåten» på et jordstykke i Orala. Vi slo med ljå og hengte høyet på hesje, der vi brukte staur med treknagger og hadde rayer i stedet for ståltråd. Litt av høyet ble også hengt på stakk. Slåttefolket ble servert rømmegraut etter endt arbeid.

Ingrid Holst og Åge Sørmoen ved den gammeldags høyhesja.

Foto: Elin Larsen.

Nybygg ved Norsk Skogfinsk Museum

Av Dag Raaberg, direktør ved Norsk Skogfinsk Museum

Mange har nok fulgt med på prosessen omkring nytt museumsbygg for Norsk Skogfinsk Museum, og noen er sikkert utålmodige. Erfaringer fra lignende byggeprosjekter viser at dette tar tid, og det må vi nok leve med. Det er veldig mye som skal på plass, nye momenter dukker opp, og så må man bare gjøre unna alt i så riktig rekkefølge som mulig for å komme videre.

Som de fleste sikkert vet ble det i 2013 bevilget kr. 2 mill. til et forprosjekt, og styringsgruppe ble nedsatt sent i 2013. Denne består av leder, nestleder og direktør fra vårt museum samt Espen Hernes fra Norsk kulturråd, direktør Harald Jacobsen fra Anno Museum, Knut Gustav Woie fra Glåmdal regionråd og Åse B Lilleåsen fra Grue kommune. Stein Storsul fra Steinkjer har vært konsulent og prosjektleder.

Arbeidet med forprosjektet går da også videre, styringsgruppen ble i juni enige om grunnlaget for et slikt bygg, dvs. hvor stort det bør være og hvor mange ansatte det bør ha dersom vi tar utgangspunkt i samlingenes størrelse. Ettersom arbeidet ikke er avsluttet, vil jeg ikke presentere noen tall for dette enda, men det er snakk om betydelige arealer og en god del flere ansatte enn i dag – rimelig nok. Prisen for et bygg som skal ha et optimalt innhold blir heller ikke noe småtteri. Driftsutgiftene vil selvsagt også øke i forhold til i dag.

Det er viktig å presisere at vi i dag totalt mangler et eget museumsbygg; vi leier plass til kontorer, bibliotek (som rommer en tredjedel av boksamlingen), noe magasin- eller lagerplass samt plass til en mindre temautstilling. Vi har ikke noen innendørs fasilitet som rommer mer enn knapt 40 mennesker. Mange bussgrupper har vi altså problemer med å ta imot på vanlig måte. Dette har nok mange nå etter hvert forstått.

Nå står vi ved en viktig milepæl i dette arbeidet ettersom det er selve organiseringen som skal avgjøres. Vi sto overfor tre alternativer;

konsolidering med Hedmark fylkesmuseum – nå Anno Museum AS, samarbeidsavtale med samme eller at vi som i dag forblir et eget selvstendig museum.

Samarbeidsavtalealternativet er ikke aktuelt for Anno Museum, og nå skal mulig konsolidering med Anno museum testes gjennom reelle forhandlinger. Dette er vedtatt av styrene i begge museene. Grunnlaget for dette er fortsatt det samme som avdelingene ble presentert for på møte på Svullrya gamle skole 8. mai. Skogfinske interesser i Norge er også orientert, og har fått komme med sine synspunkter på et eget møte 9. april, og Hedmark fylkeskommune samt Grue kommune er orientert på egne møter.

Forhandlingene startet opp med det første møtet 22. august Det er naturligvis ikke mulig å si særlig mer om dette i øyeblikket, men først når resultatet av dette er klart, kan vi konkludere vedrørende nybyggets innhold og funksjoner. Først da har vi godt nok grunnlag for å gå videre med arkitektkonkurranse som blir siste del av forprosjektet. Forprosjektet skulle vært klart til 1. juni, men blir således utsatt. Kulturdepartementet er underrettet og har godtatt dette.

Samtidig med at disse konsolideringsforhandlingene pågår, bør vi benytte tiden til andre saker som angår nybygget. Vi sökte for snart to år siden også om midler til et utvalg som skulle vurdere byggets innhold, utformingsdetaljer vi ønsker som en del av bygget – kort sagt momenter som bør ligge innebygget i det anbudsoppdraget vi senere skal lyse ut. Disse midlene fikk vi ikke, men jeg ber om innspill, spesielt fra avdelingene, men også andre som kan ha konstruktive og spennende tanker omkring dette. Vi har også tenkt å invitere organisasjoner, lag og personer fra andre skogfinske områder og miljøer på Østlandet til et seminar der vi skal orientere disse om prosessen og få innspill til det ovenfor nevnte.

Det skulle være unødvendig å si at det er veldig spennende tider for Norsk Skogfinsk Museum akkurat nå. Det kan også nevnes at vi har ansatt ny håndverker, Erling Aasheim, samt engasjert tømrer Geir Tore Fosshaug for en periode. Det er også avsatt midler til et 40% engasjement fram til oktober, og her er Terje Bredvold engasjert. I tillegg har vi hatt en praktikant i en periode fram til sommeren, og museet har fått midler til ett års aspirantstilling fra Norsk kulturråd med oppstart 1. september. Vi er en av 7 kunst- eller kulturinstitusjoner i

hele landet som har fått dette stipendet. Erika Lauri, opprinnelig fra Finland har fått engasjementet hos oss. I tillegg har 6 forskjellige guider betjent publikum i sommer etter fastlagt turnusordning – i tillegg til frivillige guider ved avdelingene.

Jeg benytter anledningen til å takke alle dugnadsarbeidere og frivillige ved avdelingene våre som også i år gjør en fantastisk innsats. Dere er en veldig viktig ressurs i organisasjonen, både menneskelig og i forhold til utført arbeid som overstiger imponerende fire årsverk. (2013)

Nabben

Av Rolf Amundsen

Nabben ligger på vestsida av Møkeren sør for Smalsundet. I starten ble plassen også kalt Smalsundnabben, og det var to plasser ved tellinga i 1865. Plassen ble kjøpt i 1934 av Vinger Kommune og i 1936 av Harry Åsli og senere overtatt av sonnen Reidar Åsli i 1969. Den fikk gnr. 70, bnr. 130. Dagens eier er Mona Åsli Sværen, Kongsvinger.

Plassen ble ryddet rundt 1855 av Ole Danielsen. I 1858 og 1861 ble den kalt Smalsundet og Smalsundnabben.

Dette bildet som Rudolf Bråten tok i 1975, er det eneste eldre vi har av Nabben. Hvis noen har et bedre, vil redaksjonen gjerne låne det.

Ole Danielsen (1792-23/5 1882) fra søndre Gjermshus, Vinger gift 30/11 1816 med **Olea Arnesdatter** (1784-28/10 1840) fra Sørli u. Fagernes og bodde der. Barn:

1. **Inger** (25/5 1817-10/9 1817)
2. **Anne** (25/5 1817-12/6 1817)
3. **Kari** født 11/3 1820, til Oslo, fikk attest i 1859.
4. **Inger** (28/7 1823-1/1 1828)
5. **Dorthea** født 4/4 1827, til Oslo, fikk attest i 1848.
6. **Hans** født 14/7 1830, til Ullensaker, fikk attest i 1852.
7. **Andrine** (28/8 1833-20/4 1836)
8. **Olea** (2/12 1836-7/1 1837)

Alle barna var født på Sørli.

Ole giftet seg annen gang 14/1-1849 med **Anne Olsdatter** (1817-8/4 1879) fra Brandval. De bodde på Nygård i 1850 og 1854, men var her i 1858 og fikk barna:

1. **Johan** født 1/7 1850, gift 19/3 1887 med Olea Johannesdatter, født 23/2 1852 fra Abrahamstorpet, *neste bruker*.
2. **Olea** født 2/9 1854, gift 26/12 1880 med Kristian Hansen, født 6/6 1856 fra Masterudvangen, til Amerika 1904.
3. **Andreas** født 12/12 1857, gift 20/2 1886 med Andrine Jakobsdatter, født 10/12 1857.
4. **Karen** (25/12 1860-14/3 1861).

Ved tellingen i 1865 bodde Ole og Anne her med barna Johan, Andreas og Olea. De hadde 4 geiter og sådde $\frac{1}{4}$ tonne med blandingskorn og satte 1 tonne poteter.

I tellingen for 1865 var det 2 plasser her. Erik Eriksen 62 år var husmann med jord med kona Valborg Samuelsdatter 64 år og datteren Kari var 27 år og alle var født i Sverige. Kari hadde datteren Karen Kareliusdatter på 3 år. De hadde 2 kuer, 3 sauere og 2 geiter og sådde

1/8 tonne bygg, $\frac{1}{4}$ tonne blandingskorn, 2 tonner havre og satte 2 tonner poteter. Vet ikke hvor det ble av familien.

I tellingen for 1875 var det bare en plass. Ole og Anne var her med barna, Johan og Andreas. De hadde 1 ku, 5 sauere og 6 geiter og sådde 1 tonne blandingskorn og satte 1 $\frac{1}{2}$ tonne poteter.

Johan Olsen, født 1/7 1850, giftet seg 19/3 1887 med **Olea Johannesdatter**, født 1852 fra Abrahamstorpet, og de bodde her ei tid. Barn:

Berthea, født 9/8 1887, og Ole, født 9/9 1890. Familien reiste til Amerika med attest 27/1 1893.

Etter Johan og Olea hadde reist til Amerika kom det nye folk hit. De var begge fra Brandval og hadde blant annet bodd på Kampbakken ei tid.

Ole Arnesen (19/2 1842-28/3 1939) fra Arvetorpet, Brandval Finnskog, gift 7/4 1867 med **Berthe Eriksdatter** (30/11 1842-2/3 1914) fra nedre Roverudsenter, Brandval Finnskog.

Barn:

1. **Arnt**, født 7/5 1867
2. **Edvard**, født 25/12 1868, gift 27/11 1898 med Oline Sofie Guneriusdatter, født 10/5 1874 fra Flaksrud, Gjermshus, Vinger, beboer her i 1910 og senere til Nordby.
3. **Karen**, født 25/2 1870. Barn: 1. Borghild Ovidia, født 2/4 1892 med Peder Kristiansen født 1868 fra Østre Aker, Oslo. Borghild gift 1911 med Embret Olsen født 6/6 1867 fra Østre Vastaberg, Vinger, til øvre Masterudvangen. Barn: 2. Anna Elise født 5/10 1894, gift 9/7 1918 med Karl Oskar Joelsen fra Nes, Romerike og bodde på Oppakermoen, Nes. Barn: 3. Harry

- Åsli, født 28/5 1900 med stenhuggerarbeider Gustav Emil Olsen, født 1876 fra Oslo. Harry *senere bruker her.*
4. **Elise**, født 21/6 1873, gift 21/11 1897 med Erik Martinussen fra Lindberget, Brandval Finnskog, til Ødegården, Overud, Vinger.
  5. **Berthea**, født 20/8 1879, gift 28/9 1901 med Hans Hansen født 20/1 1859 fra øvre Masterudvangen, til xx
  6. **Alma Olava**, født 12/12-1884, gift 1/10-1903 med August Wilhelm Olsen født 24/4-1873 fra Rundhaug, til Åsli og Rundhaug.

Ved tellingen i 1900 var Ole og Berthe her med datteren Berthea og 2 barnebarn: Borghild Ovidia født 1892 og Bernt Olaus født 13/8-1899.

Ved tellingen i 1910 var sonen Edvard og kona Sofie her. Han var hustømmermann og hadde 6 barn. De bodde her bare en kort tid, og de kom senere til Nordby.

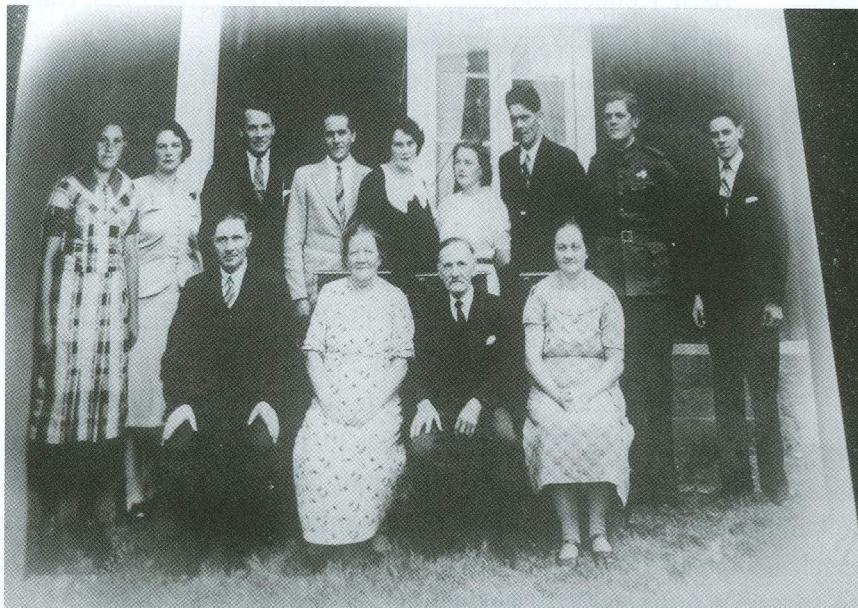
Før 1910 flyttet Ole og Berthe til Åsli hvor de bodde i tellinga samme år. Stedet ble kalt Mengviken, men må være Åsli. Ole og Berthe bodde her, og han var tittelert som postbærer. De hadde 2 barnebarn hos seg, nemlig Borghild født 1892 og Harry født 1900. Han var kalt fostersønn.

Ole Olsen Nabben (28/11 1869-16/10 1953) fra Sletta, gift 23/8 1896 med **Anne Henriksdatter** (16/3 1875-22/6 1946) fra Otertjernet, Varaldskogen, kom hit rundt 1912 og hadde barna: Ole hadde **Ole Kristoffer Olsen** (10/12 1896-29/10 1974) med Marie Kristiansdatter (6/5 1879-28/1 1940) fra Vitsandtangen. Ole tok navnet **Vesterås** og ble gift med Jenny Kaspara Lønhøiden (18/11 1896-15/3 1972) fra midtre Lønhøiden, til Austmarka. Barn: Odd født 27/5 1920, Jorunn født 16/6 1923, Else født 14/5 1925 og Asta født 6/9 1929.

1. **Magna Elida** (8/8 1897-16/4 1963), gift 9/6-1918 med Hans Hansen (21/11 1892-21/12 1950) fra Holseterbakken, Eidskog, til Løvlibråten, Eidskog. Barn: Anna født 25/11 1917, Henny født 27/3 1920, Elida født 16/9 1922, Hans

- født 3/2 1926, Olaug født 15/12 1928, Martha født 28/9 1932, Kilma født 9/5 1935 og Arne født 11/7 1937.
2. **Ole Hilmar Olsen** (20/7 1899-31/5 1976), gift 1922 med Gyda Lysen (28/12 1900-1/12 1978) fra Lysen, Vinger, til Sjønningsenga, Vinger. Barn: Ottar Arvid født 1/6 1924, Gunvor Marie født 9/7 1927, Ragnar født 23/12 1929, Lorang Gunvald født 28/2 1934, Helge Einar født 29/8 1934, Åge Annar født 31/8 1937 og Thor Asbjørn født 1944.
  3. **Kilma Adeva** (1/2 1901-29/4 1963), gift med Fredrik Richter (10/10 1900-10/10 1950) fra Oslo og bodde der. Barn: Kenneth født 22/2 1923, Johnny født 16/6 1925, Harry født 31/8 1926 og Gerd født 22/2 1932.
  4. **Henrik Nabben** (5/12 1902-9/7 1977), gift 12/2 1929 med Olga Amalie Nordby (31/5 1911-1/5 1998) fra Nordby og bodde på Rundhaug og senere på Kongsvinger. Barn: Harry Olav født 15/2 1929, Arvid Sigmund født 21/4 1931, Liv Esther født 1/2 1941 og Aina Margrethe født 22/4 1955.
  5. **Aksel Nabben** (26/5 1905-11/1 1978), gift 13/7-1927 med Ida Mathilde Rundhaug (7/3 1905-1/4 1986) fra Rundhaug, til slutt til Kongsvinger. Barn: Åge Asbjørn født 14/6 1925, Kjell født 22/2 1927, Johnny født 16/1 1929, Willy Ingemar født 6/11 1930, Anne Lise født 30/5 1933, Nancy Margrethe født 14/9 1935, Jan Romar født 25/4 1942, Normann født 31/7 1944, Tore født 1946 og Birgit Sylvia (Bibbi) født 16/10 1948.
  6. **Emma** (31/10 1907-7/7 1983), gift med Rolf Bjørnstad fra Lillestrøm og bodde i Oslo. Barn: Berit født 30/8 1934 og Roger født 17/6 1939.
  7. **Anna** (15/7 1909-2/10 2003), gift 8/10 1932 med Johan Svendsen (f. 22/1 1912) fra Oslo og bodde i Lillestrøm. Barn: Bjørn født 1933, Tor og Jan.

8. **Jens Nabben** (10/3 1912-5/8 1990), gift 5/12 1936 med Johanne Sønsterud (26/5 1916-27/2 2004) fra Sønsterud, Brandval, til Roverud. Barn: Inger Johanne født 8/8 1937, Thor født 15/6 1941, Finn født 1/8 1942, Bjørn født 22/6 1946 og Wivi-Ann født 11/8 1951.
9. **Mimmi** (28/2 1914-20/12 1995), gift med Olaf Holt (8/8 1918-1998) fra Galterud, til Rælingen. Barn: Odd Magne født 14/1 1938, Kjell født 9/12 1941, Otto født 28/6 1945 og Grethe Irene født xx.

Anne og Ole Nabben sammen med deres 11 barn. Bildet ble tatt i 1939 på Oles 70-årsdag. Sittende fra venstre: Ole Hilmar, Anne, Ole og Magna. Stående: Mimmi, Kilma, Henrik, Aksel, Emma, Anna, Jens, Ragnar og Gunnar. Originalbildet tilhører Aina Pedersen.

10. **Ragnar Olsen** (21/1 1918-5/7 1986) gift 24/6 1942 med Ingrid Reidun Høgseth (16/8 1923-3/3 2005) fra Roverud og bodde der. Barn: Dagfinn født 6/7 1942, Steinar født 9/10 1945 og Ole-Johnny født 8/11 1954.

11. **Gunnar Olsen** (1/9 1921-13/11 1985) gift med Vanda Kjellaug Høgseth født 1/3 1926 fra Roverud og bosatte seg der. Barn: Gunn Kirsten født 13/11 1950, Ann Reidun født 25/12 1951 og Eva Raina født 9/5 1958.

Harry Åsli (28/5 1900-5/9 1971) gift 1937 med **Helene Tangen** (19/1 1912-25/2 1986) fra Berget, Tangen. Han hadde vokst opp på Åsli og kjøpte plassen i 1936. Barn:

1. Reidar født 9/2-1938, *neste bruker*.
2. Jorunn (15/12 1941-8/4 1942).
3. Ingrid født 11/11 1943, gift 18/7 1963 med Per Olof Linder født 5/1 1945 fra Torsby, Sverige og bor i Karlstad, Sverige.

Reidar Åsli (9/2 1938-27/1 2000) gift med **May Grindermoen** (15/1 1940-10/4 2012) fra Hokåsen, Brandval. Han overtok etter faren i 1969. De hadde datteren Mona Helen, *neste bruker*.

Mona Åsli født 6/7 1974, gift med **Jan Erling Sværen** født 2/11 1971 fra Kongsvinger. Barn: Emilie født 25/4 2001, Marius født 18/2 2004 og Ådne født 11/12 2007. Familien har flyttet til Kongsvinger og plassen blir snart solgt.

Fra Skjæret til Amerika

Av Vidar Pedersen

Jeg lovte i forrige nummer at jeg ville komme med ytterligere informasjon om barna til Johannes Johannesen fra Fagernesbakken gift med Olea Andersdatter fra Nystellet i Vinger og bosatt på Skjæret. Som nevnt i forrige blad emigrerte 5 av de 8 barna til Amerika. I forrige nummer tok jeg for meg Karen (Carrie) og Anton og deres etterkommere. Jeg skal nå ta for meg Ole, Ingeborg, Karelius og Edvard. Jeg jobber fortsatt tett med mine kontaktpersoner i Amerika, Sarah Melvey og Dennis Lemcool, og det dukker stadig opp ny informasjon. Denne artikkelen vil derfor ikke være fullstendig.

Johannes døde i desember 1874 og Olia giftet seg på nytt året etter med Erik Arnesen Oinoinen. Erik ble født 17. august 1844 i Trøen på Hofoss. Olia og Erik drar også til Amerika. De forlater Kristiania 2. april 1886 med skipet Marstin med reisemål New York. Vi jobber fortsatt med å spore Olia og Erik i Amerika. Olia og Erik fikk to barn sammen før de dro og Erik hadde 4 barn fra tidligere forhold. Jeg har ikke funnet informasjon om at noen av disse barna dro til Amerika.

Ole Johannessen ble født på Fagernesbråten 24. april 1862. I følge kirkeboka for Austmarka melder Ole flytting til Amerika 16. april 1880, men jeg har så langt ikke funnet han i emigrantprotokollene. Jeg har, enn så lenge, sparsom med informasjon om Ole. Han tok etternavnet Winger. Ole giftet seg med Martha Severson. De fikk to barn Clarence Joseph (1897) og Harold Marion (1899). Martha dør like etter at Harold ble født. Uvisst av hvilken årsak så blir Harold adoptert bort. Ole giftet seg på nytt i 1905 med Anna Johnson. Vi finner Ole i folketellingen i 1910. Da bor han i Moorhead i Minnesota sammen med kona Anna og sønnen Clarence som da er 13 år gammel. I denne folketellingen står det at han immigrerte i 1873 hvilket stemmer dårlig med kirkeboka for Austmarka. Familien flytter åpenbart for i folketellingen 1940 finner vi Ole og Anna i Fargo i North Dakota. Ole døde i 1944 i Fargo, Anna i 1955. Deres sønn Clarence fikk sønnen William Jay i 1918 med Jennie

Christina Plummer. Han giftet seg i med Anna B. Ball fra Fargo i 1923 og fikk 4 barn med henne. Clarence var bosatt i Montana i folketellingene 1920 og 1930. I 1940 var han bosatt i Los Angeles hvor han døde i 1978.

Ingeborg Johannesdatter ble født i Fagernesbråten 7. februar 1864. Ingeborg emigrerte til Amerika 11. mai 1883. Da forlater hun Kristiania med skipet Rollo med reisemål Alexandria. I 1887 gifter hun seg med Niels Mjelva. Han var født i 1867 i Bolsøy i Møre og Romsdal. Niels hadde emigrert til Amerika i 1881. Ingeborg og Niels var bosatt i Moorhead i Minnesota. De fikk 9 barn, Jalmer Norman (1889), Elart (1890), Matilda (1891), Arthur (1892), Ernest (1896), Nora (1899), Fritchof (1900), Harold Frances (1904) og Dorothy Ethel (1906). Familien brukte etternavnet Melvey som er en omskriving av Mjelva.

Her er et oversiktsbilde fra den delen av Moorhead hvor Ingeborg og Niels var bosatt. Bildet tilhører Sarah Melvey.

Jalmer giftet seg med Ruth M. Daly (1897) fra La Crosse i Wisconsin og fikk 5 barn, NN (1920), Donald Jay (1921), Glenn Robert (1924), June M. (1926) og Audrey Jolann (1927).

Mathilda giftet seg med George May (1880) fra Kentucky.

Ernest giftet seg med Frieda Stahl (1897) fra Pennsylvania og fikk 2 barn, Robert Garfield (1924), Gordon Lee (1927).

Nora giftet seg med Rudolph Lawrence Weum (1895) fra Moorhead, Minnesota og fikk 2 barn, NN (??) og Robert Earl (1925).

Harold Frances giftet seg med Louise NN (1905) og fikk datteren Delores i 1930.

Dorothy Ethel giftet seg med Theodore L. Bauer (1909) og fikk to barn, Theo L. (1933) og Welby (1936).

Karelius Johannessen ble født i Fagernesbråten 7. november 1866. Karelius emigrerte til Amerika sammen med sin søster Ingeborg (over). Karelius gifter seg med Kari Wilo som ble født i Norge i 1865. Jeg har ikke funnet ut hvor hun kom fra og når hun emigrerte. Karelius tok navnet Charles Winger i sitt nye hjemland. Karelius og Kari fikk 4 barn, Olga M. (1897, Clarence Elroy (1898), Bernice 1904) og Mildred G. (1906). Karelius jobbet som bilreparatør. I folketellingen 1920 finner vi Karelius og Kari bosatt i Spokane i Washington. I tellingen i 1940 er de bosatt i San Antonio, Los Angeles, California. Barna Clarence og Mildred bor fortsatt hjemme. Kari døde i 1947 og Karelius i 1951 og de er gravlagte på Los Angeles National Cemetery. Jeg har så langt ingen informasjon om noen av barne ble gift og om det i så fall finnes barnebarn.

Edvard Johannessen ble født i Skjæret 3. juni 1873. Edvard emigrerte til Amerika 3. juni 1892. Da tar han skipet Montebello fra Kristiania med reisemål New York. Han gifter seg i 1899 i USA med Lukris

Sjursdatter Stundahl (1877) som var født i Aurland i Norge. Jeg vet ikke når hun forlot Norge. Edvard tok også etternavnet Winger i Amerika. Edvard og Lukris fikk 5 barn. To barn har jeg ikke navn og fødselsår på, Olga A. (1899), George Selmer (1901) og Ernest Leonard (1903). Lukris døde i 1908 og Edvard gifter seg på nytt med Bertha som jeg ikke finner etternavn på som ugift. Edvard og Bertha fikk to barn, Ester (1909) og Bernard (1918). I folketellingen i 1910 finner vi Edvard og Bertha bosatt i Fargo i North Dakota. George fra første ekteskap og Ernest og Ester bor hjemme. I tellingen i 1920, 1930 og 1940 bor familien i Mayville i North Dakota med 4 barn. Bertha døde i 1947 og Edvard i 1959. De er gravlagt på Mayville Cemetery. Jeg har ikke så mye informasjon om barna og eventuelle barnebarn, men nevner det jeg har:

Georg Selmer giftet seg med Marie Karen Swenson (1897) som var fra North Dakota. De hadde datteren Marjorie Gertrude født i 1923 i North Dakota.

Ernest Leonard giftet seg med Ida NN (1909). De fikk to barn, Milton (1932) og Donley (1938).

Bernard giftet seg med Josephine M. Walter (1917) også hun fra North Dakota. De fikk 9 barn, David, Fran, Helen, Joy, Bernice, Kathleen, Gary A., Paul D. og Stephen Magnus.

Jeg samarbeider med flere etterkommere i Amerika for å finne en fullstendig oversikt over etterkommerne i Amerika. Det vil stadig komme mer informasjon. Vi har stor nytte av den amerikanske nettsiden Ancestry.com. Her finner jeg medlemmer av etterslekta i flere private familietrær. Om noen skulle ha interesse av flere detaljer må dere gjerne ta kontakt med meg.

Godt sagt

Har humoren på Austmarka avgått ved døden? Vi har etterlyst gode replikker fra austmarkinger, men det kommer ingen reaksjoner. Så gravalvorlige og humørløse er vi da vel ikke? Stram dere opp og kom med ei god historie! Austmarkingen tåler å bli «hengt ut» litt – innen rimelighetens grenser. Eller vil dere at vi skal fylle denne sida med hovmodige svenskevitser som denne vi har sakset fra bladet Finnbygden i 1964?

Det var dagen etter de stora skridskotävlingarna på Bislet i Oslo, då Norges skötekung, Kuppern Johannessen, fick bita i gräset för värlännen Jonny Nilsson från Filipstad. Skillingmarksbon Nils-Petter i Höla kom dagen efter in i gränsaffären på Vestmarka, där diskussionens vågor gick höga om skridskotider, minuter och sekunder och tiondeler därav, men Kupperns namn undvek man sorgfältigt att nämna. Efter en stunds åhörande av idrottskommentarerna trängde sig Nils-Petter fram till disken och sporde:

- Å då nõn då er kärer sõm har reda på öm Kuppern lang har komme i mål?

Vi tar med en historie til fra Finnbygden samme år:

Gustav i Rävmyra var en gammal inbiten ungkarl som levde ensam. Han var en svår fleptrut, varför han ofta ansattes av traktens äldre ungmörs, som önskade ett «bitskt» svar, som de sedan hade roligt åt. En dag var Gustav i lanthandeln för att göra sina blygsamma inköp. Han ansattes svårt av Marja på Smöga:

- Varför handler du se sparsamt, Gustav, tänk om du får kvennfölksfrämmene.
- Gulle, lelle Marja, då kvennfölka vill ha, då ha jä hatt i lager i 70 år!

Austmarka-nytt

- for 50 år siden

Glåmdalens journalist Hans Didrik Bakke har en reportasje fra Ritamäki i Lekvatnet 5. oktober 1964. Her bor Beda og Henning Jansson, hun 74 og han 71 år. I dag skal deres to kuer leveres til slakteriet, og senere i høst skal søskjenparet flytte til «pensionshem» i Torsby. Beda og Henning er de siste i Norden som bor i en røykstue, og med dem er et kapittel i den skogfinske kultur-åraen slutt.

Einar Østby ble norgesmester i skogsløp 4. oktober 1964. – Dette er det første skogsløpet jeg har deltatt i, uttaler han til Glåmdalen. Løypa var 18 kilometer lang og gikk i skogsterreng ved Kongsvinger. Østby slo nestemann, Magnar Lundemo, med 18 sekunder. Nr. 3 ble Ivar Malerud, og på fjerdeplass kom Ole Ellefsæter.

I Glåmdalen fredag 30. oktober 1964 er det annonsert mange tilbud om dansefester i distriktet. Vi nevner noen: På lokalet Helgeby, Roverud, kunne man danse til tonene av Les Flintstones. På Finsrud Samfunnshus spilte The Matches med Kjerstin. Varald Samfunnshus hadde besøk av The Spacemen, og på Lunderseter Samfunnshus opptrådte The Shamrocks. Inngangspengene lå på fem kroner.

- og for 75 år siden

Indlandsposten skriver 11. august 1939 om en trombe (hvirvelstorm) som herjet over distriktet 7. august. Den kom fra svenskesiden og ødela 250 kbm virke på Varaldskogen ved Ratikken og Kutjern. På Nordgarden Varaldskogen ble taket flådd av tre hus, og et gjerde ble flyttet inn på naboeiendommen. I Olaf Thomassens skog på Seterberget er om lag 100 tylfter trær rykket opp. Med uværet fulgte en kraftig haglskur.

Adresseforandring

Hvis du har flyttet eller skal flytte, vil vi gjerne ha beskjed om det, slik at du kan få bladet til riktig adresse.

Utgiver: Austmarka Historielag

Organisasjonsnummer: 971 291 443

E-post: post@austmarkahistorielag.no

Hjemmeside: www.austmarkahistorielag.no

Medlemskap koster 150 kr/år

Betales til: Austmarka Historielag,

postboks 38, 2224 Austmarka. Gironr. 1840.16.29625

Redaksjon

Åge Sørmoen (ansv. red.), tel. 917 02455, e-post asormoen@online.no

Vidar Pedersen, tel. 924 50 292, e-post vip@online.no

Stoff til neste nummer må leveres innen 10. november

Trykt hos Glåmdal Trykkeri, Kongsvinger

Opplag: 850